

Никон Јерусалимац

1441/42

Повест о јерусалимским црквама и местима

у пустињама, Еуфрату, Јордану

и свим околним тамо местима.

Што чусмо и видесмо то казујемо

христољубљу вашем

[Седох и смотрих како теку без користи. Затекох свест своју ослабљену, ум свој одрвењен и страсну душу љуто уништену. Остави, душо, сласти, не жури у неизвесно да те не задеси смрт и не примиш спасење. Лукава недра помрачују душу моју, срп изоштрени жање чула, и тело пропаде од мноштва зала мојих, очи покри – никако да погледају, руке и ноге изнемогоше, немајући никакве крепости. У добро сумњам, у зло још више. Као мртвац лежим пострадао и умртвљен као пас, као странац и заточеник бескорисно спим.

Нисије, то јест отоке морске, пређох и дођох у Бејрут, у Дамаск стигох, у Виталијев дом. Тамо видех дивну икону Пречисте неоскрвњене чисте матере Христа мога. Тело је саздано на њој, на тој икони је чудо страшно и ужасно, неизрециво и чудно. Стигох до Австиде, земље предивног Јова, у изванредан и чувени град. У њих стигох тако рећи малаксао. Дођох на свеосвећени Јордан, идући у Лазарев град Витанију. И стигох у свети град Сион, животодавни Гроб Христа мога, чудо дивно и необично. То видех и устрептах, жалошћу испуњен. Како се непролазан у њега усади? Голгота славна на којој се Крст усади, како се распаде гледајући распињаног Саздатеља. Тамо се Адамова лобања крсти. Адам, дакле, ускрсну и угледа Владика, почетак и крај, тебе ради дивно провиђење, налажење Крста, божаствено и дивно чудо. Храм непокривен, диван и превелик,

обло изванредан, одоздо откривен. Ту је и престо патријаршки , заједно са зидом. Давидов дом диван.]-стр.105[Долина плача, а у њој седи Судија да суди читавом саздању. Цена Владике мога – Лончарева њива. Сион изванредан, мати црквама. Храм славни, Светиња над светињама. Красна страшна врата, њих Христос затвори. Овчија бања. Силоамске струје. Витлејем животни, свеосвећени и Назарет, због кога се Христос назва Назарећанином. Гостионица Авраамова, чудесна и дивна. А близу Витлејема Рахилин гроб, и коло за мучење светога Георгија, славног великомученика и победоносца, чије чудесне подвиге описује и спис. И угледах место на коме патријарх Авраам хтеде онда заклати свога вољеног сина. И иђаше Исаак као јагње на жртвовање, а уместо њега јави се ован за заклање. Изданак Часног дрвета, Лавра иверска. Затим тамо похитах, у Горња, како називају, и угледах изванредно и дивно место. И видех Захаријин дом, и камен који се растави и прими Јелисавету са младенцем Јованом и воду разобличења унутра у храму. Гетсиманија, прекрасан гроб Богородичин, божаствено вазнесење. Страшну Маслинову гору, место исповедања, Пелагијин гроб. Божаственог Саве предивне обитељи и пребивалишта отаца слично се наситих. Стигох у часну Лавру светог Јефтимија, велику и красну оног општежитељника. Слично затим пођох до часног Харитона. Видех другу велику и дивну, општежитељног оца Теодосија Великог. Дођох у другу лавру Герасима. Те часне и предивне обитељи слично се наситих уједно као што и горе рекосмо. У друго место дођох богочовекове речи четрдесетодневног искушења Господњег, који пострада као човек од ђавола. У Хузив затим дођох, на крај пустиње. Тамо је пећина божаственог Јоакима, оног богооца из Давидовог племена, који се мољаше са ридањем због бешчедности. Видех часне мошти светих отаца, од чијег виђења се оснажисмо. Отачка страдања, као што је писано горе. Идући угледах часни Јордан свети међу рекама, у коме се уми мој саздатељ, крштен у Јордану – божаствено крштење мога Господа Христа. Видех и пећину Крститеља Претече, која је близу Илије Тесвићанина. Ту је и Јермон који се јави Јелисеју, и угледавши га у огњеној колесници, милост прими и пређе Јордан. У Претече, дивног крститеља Господњег видех и пребивалишта светих отаца, слично и праотаца Авраама и Исаака. Содом и Гомору са Мртвим морем, гору у коју побеже Лот из Гомора, пустињу у којој се мољаше пролазећи Марија Египћанка, затим за часним Зосимом. Минувши Арабију, ка Египту идући, најђох на превелик и красан Кисов поток. Нађох у Мојсијево пребивалиште у египатским местима, Корахин страшни град, у који дођох. Затим дођох у други град Шиопку. Изиђох потом отуд, бежећи из јаме. Претрчав велико Црвено море и Синај допадох, место освећено, на коме је чудесна и Света гора Господња, божаствена купина, коју Мојсеј јавно виде и дивно обличје Господњег јављања. У њој је пећина пророка Мојсеја,]-стр.106[у којој се сакри у камену и угледа Бога. Тамо, дакле, прими свете таблице. Тамо је пећина Илије Тесвићанина. Тамо гавран нахрани дивног пророка. Тамо су мошти свете Катерине. Тамо је погребљење моштију Јевреја – израз нема смисао јелинске

књиге – тамо је, још увек, Израилъ, идолослужитељ телета. И оставивши Синај, пођох ка Египту. Видех страшну пустињу на том мом путу. Видех станишта оног Израилъа. Видех писања на описаним местима, Божија чудеса која чињаше Мојсеј. Затим дођох на Црвено море, на јеврејски газ и на изворе које даде онај Мојсеј. И тамо беше седамдесет стабала финика. Тамо је чудесна и велика Раита, слична пећини светих отаца. Тамо је пећина Ксенофонтових пећина. Стигох у свепогибељни Мисир. Видех дивни Нил како напаја Египат својим стријама, светао и диван и похваљен од сваког човека. И видех сасуд изабрани свеосвећени – Григорија, дивног папу александријског. Привремени најмрачнији престо султанов. Затим видех житнице Прекрасног Јосифа. Видех и красну и велику Лавру светог Арсенија. Тамо је пећина, а у њој он борављаше, у ћутању молитствоваше против ђавола. Нил који се дели у Александрији. Видех пак славни и чувени град на растојању од једног попришта, цркву Светог Марка. Тамо, дакле, одседох и пребивах. Имаше и многих моштију светих отаца: Великог Атанасија, па Кирила, победоносаца Христових Кира и Јована, мошти Нимфодоре, Минодоре и Митродоре. Изврстан скуп часних вођа. Ту часни јеванђелист апостол Марко исписа божаствено Јеванђеље. Ту је место пусто и тихо од свих. Превелик и чудесан храм је откривен. И ту је дивни Фар у коме преведоше на јелински језик божаствени Псалтир.

Ово су казивања о чудесним и дивним местима, која желе многи посебно угледати и видети са љубављу и прославити Господа достојно хвале. Богу и цару свих нас и саздатељу доликује слава и хвала, са Оцем и Слово. Амин. Амин и свагда у векове векова.

Јерусалимац, име моје Никон монах.

Гледај: Небо има ме, земља изнад има ме, тада ми је име 500, што је узело

24. Нађи ме.*]-стр.107

*СВЕТА ЗЕМЉА у српској књижевности од XIII до краја XVIII века приредио и на савремени српски превео Томислав Јовановић, стр. 105, 106, 107